

Vergaderjaar 2018–2019

30 196

Duurzame ontwikkeling en beleid

Nr. 621

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 maart 2019

Voor het kabinet is het verduurzamen van Nederland een belangrijke doelstelling. Ook via het eigen handelen wil de rijksoverheid hieraan een bijdrage leveren. Het kabinet heeft in het regeerakkoord de ambitie opgenomen om de inkoopkracht van de overheid te benutten voor duurzame transities, innovatie en in de inzet van kwetsbare groepen. Daar werkt de rijksoverheid aan door in de eigen organisatie en bedrijfsvoering duurzame en sociale oplossingen toe te passen, maatschappelijk verantwoord in te kopen en door andere overheden te ondersteunen en te stimuleren om dit ook te doen. ABD-topconsult heeft op verzoek van de ministeries van BZK en IenW onderzocht hoe de opdrachtgevers binnen de rijksoverheid de duurzame transitie van Nederland kunnen versnellen en daarover in oktober 2018 een rapport uitgebracht. Hierbij bied ik u, mede namens de staatsecretaris van IenW, dit rapport aan tezamen met onze beleidsreactie daar op¹.

Uit het rapport blijkt dat er de afgelopen jaren stappen zijn gezet in het verduurzamen van de Rijksinkoop. Tegelijkertijd wordt geconstateerd dat de opdrachtgevers vaak nog te weinig zijn aangehaakt. Ondersteuning en kaderstelling is veelal gericht geweest op de inkoopmedewerkers, terwijl juist de opdrachtgevers de uiteindelijke keuze voor een duurzame opdracht moeten maken. Ook wordt geconstateerd dat er nog te veel vrijblijvendheid wordt ervaren en dat de focus veelal gericht is geweest op de generieke inkoop van het Rijk². Een groot deel van het inkoopvolume betreft echter de specifieke inkoop van de departementen, waarbij er – uitzonderingen daargelaten – nog weinig zicht is op de gerealiseerde impact.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² De generieke inkoop betreft de inkoop die door meerdere departementen wordt afgenomen en die is ondergebracht in het Rijksbrede categoriemanagement voor 31 categorieën (zoals catering, energie en kantoorinrichting).

Wij onderschrijven de aanbevelingen van het rapport. Het rapport markeert voor ons een belangrijk kantelpunt in het beter benutten van de inkoopkracht van het Rijk. Het rapport biedt handvatten om door te pakken en om de duurzame beweging die reeds in gang is gezet te versterken.

Onder andere via het manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) en het actieplan MVI Rijksinkoopstelsel wordt reeds gewerkt aan de verduurzaming van de Rijksinkoop en wordt resultaat geboekt. Er is sprake van een reeks grote Rijksbrede aanbestedingen met duurzame impact op mens en milieu. Het Rijk werkt aan 100.000 circulaire werkplekken en de City deal voor het verduurzamen van alle rijkskantoren in het centrumgebied van Den Haag is getekend. Eind vorig jaar is de aanbesteding voor het verduurzamen van het gasverbruik van het Rijk gepubliceerd en startte de aanbesteding voor de logistieke hub voor de Haagse kantoren. Deze hub zorgt ervoor dat het aantal groottransport bewegingen in de binnenstad afneemt en tegelijkertijd zijn er op de locatie van de hub collega's met een afstand tot de arbeidsmarkt aan de slag. Naast deze concrete aanbestedingen worden er vordering gemaakt op het gebied van social return en het verbeteren van arbeidsomstandigheden in de internationale productieketen. Het Rijk lanceerde de aanpak maatwerk voor mensen, werkt aan 17 proeftuinen social return en onlangs is de ISV Academie gestart waarin overheidsinkopers worden opgeleid om internationale sociale voorwaarden toe te passen. Met de proeftuinen zijn in samenwerking met leveranciers bijvoorbeeld jeugdjustitiabelen geholpen bij het behalen van een mbo-diploma, zijn ICT-ers met een uitkering geschoold en geholpen aan een baan als inkoopadviseur en zijn werk-leertrajecten financiële administratie gestart voor social return kandidaten. Vier ministeries hebben een MVI-actieplan opgesteld waarin ambities en doelen voor de specifieke inkoop zijn opgenomen en de andere ministeries werken hieraan. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat werkt toe naar een klimaatneutrale en circulaire organisatie, inclusief de opdrachten en de inkoop. IenW stuurt daarop met een MVI-actieplan, de CO₂-Prestatieladder en het duurzaamheidsverslag. Ook draagt IenW via de inkoop van Rijkswaterstaat en ProRail als launching customer bij aan de duurzame transitie en innovatie. Voorbeelden daarvan zijn het voor het eerst grootschalig toepassen van duurzaam asfalt en het experimenteren met circulair bouwen, zoals onlangs toegepast bij het door de staatsecretaris van IenW geopende viaduct bij Kampen³.

Tegelijkertijd ligt er nog een flinke uitdaging voor ons op weg naar een duurzame rijksoverheid en de duurzame transitie van Nederland. Om de ingezette lijn door te trekken, te versterken en op te schalen wordt onder coördinatie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, in overleg met de verantwoordelijke departementen een ambitieuze Rijksinkoopagenda uitgewerkt, voor zowel de generieke als specifieke inkoop en opdrachtgeverschap van het Rijk. Daarin worden de goede initiatieven vanuit de diverse ministeries gebundeld in een integrale visie, wordt aangeduid waar nog veel winst te behalen is en worden bijbehorende concrete doelstellingen en acties transparant gemaakt. Deze strategische agenda, inclusief concrete doelen, zullen wij u voor de zomer van 2019 aanbieden⁴. De voortgang zal worden gemonitord en kennis zal worden ontwikkeld en gedeeld tussen de departementen, met andere overheden en in dialoog met de markt. De vorm en wijze waarop dit zal plaatsvinden zullen wij met uw Kamer delen, samen met de inkoopagenda. Daarbij zal

³ Kamerstuk 30 196, nr. 612

⁴ De specifieke inkoop van het Ministerie van Defensie zal geen onderdeel uitmaken van deze agenda.

onder andere worden bekeken of dit via een nieuw (transitie)platform moet gebeuren of dat het beter is om aan te sluiten bij een bestaand platform en de activiteiten daarvan te verbreden.

Het opstellen van de Rijksinkoopagenda betekent niet dat er nu pas op de plaats wordt gemaakt. Zo gaat de overheid volop door met het realiseren van 1 Mton CO₂-reductie in 2021⁵ via maatschappelijk verantwoord inkopen door alle overheden. Vanuit de Klimaatenvolop worden zowel binnen het Rijk als met andere overheden pilots gestart, onder andere via het instrument CO₂-schaduwbeprizing. Daarnaast wordt de voorbeeldrol van de rijksoverheid ingezet ten behoeve van de uitvoering van het Klimaatakkoord, onder andere via verduurzaming van de Grond-, Weg- en Waterbouw en via routekaarten voor de verduurzaming van het Rijksvastgoed. Bijbehorende doelen en acties zijn opgenomen in het hoofdstuk «Een voorbeeldrol voor de rijksoverheid» van het ontwerp van het Klimaatakkoord. Daarin is onder meer te lezen dat in 2030 het gasverbruik van het Rijk met 30% is afgenomen en voor minimaal 50% afkomstig is van nieuwe hernieuwbare bronnen, de elektriciteit die door de rijksoverheid wordt gebruikt 100% hernieuwbaar is en het totale energieverbruik van de kantoren met 50% gereduceerd is ten opzichte van 2008. Ook worden de kantoren in 2030 circulair beheerd en halveert het Rijk de uitstoot van haar zakelijke mobiliteit. De proeftuinen met leveranciers in het kader van inkoop en social return worden in 2019 gecontinueerd en verder uitgebreid. Praktijkvoorbeelden en ervaringen met MVI worden actief gedeeld met andere overheden via PIANOo. Via www.mvicriteria.nl zijn ambitieuze inkoopcriteria beschikbaar voor alle overheden. De voortgang op de bestaande doelen wordt gerapporteerd via onder andere de Jaarrapportage bedrijfsvoering Rijk en met behulp van de MVI-zelf-evaluatietool. Met deze activiteiten wordt tevens invulling gegeven aan de uitvoering van de motie-Özütok (Kamerstuk 35 000 VII, nr. 17) die oproept tot het zo duurzaam mogelijk inkopen door de rijksoverheid.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

⁵ Deze ambitie is opgenomen in de kabinetsreactie op de Transitieagenda's Circulaire Economie (Kamerstukken 32 852 en 33 043, nr. 53).